

Rådet for psykisk helse

Postadresse: Postboks 817 Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse: Grensen 13, 0159 Oslo

Tlf 23 10 38 80

post@psykiskhelse.no

Bank: 1609.08.79875

www.psykiskhelse.no

Org.nr. 971524499

Rådets medlemsorganisasjoner: ADHD Norge, Aurora - støtteforening, Bipolarforeningen Norge, FRI - foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, Hjelpekilden Norge, Hvirte Ørn, Landsforeningen for Pårørende innen Psykisk helse - LPP, Landsforeningen mot seksuelle overgrep, Mental Helse, Mental Helse Ungdom, Norsk Tourette Forening, ROS - Rådgeving om spileforsyning, Spileforsyningsselskapene, WSO - Landsforeningen We Shall Overcome, Voksne for Barn, Kirkens SOS, Stiftelsen CRUX, Norges Røde Kors, Fagforbundet, FO - Fellesorganisasjonen, Norsk Ergoterapeutforbund, Norsk Psykiatrisk forening, Norsk Psykologforening, Norsk Sykepleierforbund, Universitetet i Sørøst-Norge, NTNUI - Norges Tekniske Naturvitenskapelige Universitet, Universitetet i Åger, Universitetet i Bergen, Universitetet i Oslo og Universitetet i Tromsø.

Til Barne- og familiedepartementet

Oslo, 16. september 2024

Hørings svar: Forslag til endringer i krisesenterloven

Vold og overgrep er blant de sterkeste risikofaktorene vi kjenner til for psykiske lidelser. Det anslås en mer enn doblet risiko for så godt som alle psykiske lidelser hos volds- eller overgrepsutsatte. Forebyggingspotensialet er betydelig, og organiseringen av krisesentertilbudet er essensielt i arbeidet med å beskytte voldsutsatte, få flere til å oppsøke hjelp og få utsatte ut av et liv med vold. Forslag til endringer i krisesenterloven er her et viktig grep for å styrke tilbudet til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold i nære relasjoner.

Finansiell prioritering

Bakgrunnen for forslaget til lovendringene er at det er avdekket svakheter ved dagens tilbud og at endringene som foreslås skal bidra til å styrke krisesentertilbudet *slik at kvinner, menn og barn utsatte for vold i nære relasjoner, får et helhetlig tilbud som er tilpasset deres behov og livssituasjon*. Ambisjonsnivået er høyt, men i likhet med en rekke andre tiltak på voldsfeltet savner vi finansiell prioritering. Hvis krisesentertilbudet skal bli likeverdig og helhetlig, slik lovendringene krever, må det følge penger med. Krisesentertilbudene er allerede før lovendringene preget av utilstrekkelig finansiering og underbemanning.

En av våre medlemsorganisasjoner Nok. Norge har sammen med flere, blant annet Krisesentersekretariatet og LDO, levert sitt høringssvar, og vi støtter innspillene om at krisesentrene må sikres en forutsigbar og stabil økonomi slik at vi får et likeverdig, døgnbemannet og helårsåpent krisesentertilbud i hele landet, som er tilgjengelig og tilpasset alle brukergrupper. Krisesentrene er avhengig av nok ressurser for å sikre god kompetanse for å ivareta alle, og da særlig barna. Krisesentrene må i tillegg ha tilstrekkelig med ressurser for å bistå voldsutsatte i reetablering og ha en forsterket rolle i å forebygge og forhindre vold. Dette må reflekteres i en reell økonomisk forpliktelse og økte bevilgninger. Vi i Rådet for psykisk helse er i tillegg opptatt av at krisesentrene tilrettelegges for personer med rusmiddelproblemer og psykiske lidelser som i dag er den gruppen som avvises oftest, og som behøver en helt annen form for kompetanse innen rus og psykisk helse. Dagens tilbud er ikke reelt for denne gruppen.

Barna på krisesenter

I dag påpekes det at hensynet til barna ikke ivaretas i tilstrekkelig grad og at de ikke får et fullverdig krisesentertilbud. Vi støtter høringssvaret til Nok. Norge m.fl. i at en ny krisesenterlov i større grad må ivareta barneperspektivet med bemanning og barnefaglig kompetanse, og at tilbudet må speile barnas behov og rettigheter. Barna er i en svært sårbar situasjon. Konsekvensene av å leve med vold eller overgrep er betydelige, og kan i seg selv ses som et helse spørsmål med tanke på grad av oppfølging. Derfor er det i tillegg bekymringsfullt at ikke alle som en hovedregel henvises videre til psykologhjelp eller BUP for psykisk helseoppfølging.

Når det gjelder samvær med den andre forelderen mens barnet bor på krisesenter, skal hensynet til barnets beste være førende ved handlinger og avgjørelser som berører barnet, hvis ikke skal samvær nektes. Likevel sendes barn regelmessig til voldsutøvere fordi de har krav på samvær. Barna belastes med en mulig voldseksposering som setter dem i akutt risiko for negativ psykisk helseutvikling. Det må

derfor tas en grundig vurdering av hvem samværet er til for. Barnas Havarikommisjons rapport fra Stine Sofies Stiftelse slo i 2023 fast at det er store mangler i rettssikkerheten til barn som er utsatt for vold og overgrep. Resultatet er at disse barna ikke får den beskyttelsen og ivaretagelsen de trenger og har krav på. Barnas Havarikommisjon foreslår derfor et forsterket tilbud til alle de som står i disse vanskelige sakene og hvor spørsmålet om samvær etter vold kommer opp. Forslaget er at et tverrfaglig team så tidlig som mulig skal vurdere situasjonen i familien. Vi foreslår at et samarbeid inkluderer krisesenteret der det er aktuelt, i tillegg til eksempelvis politiet, barnevernet og helsesektoren for å se på hva som er best for barnet. Da hadde langt færre barn endt opp i samværsituasjoner vi vet er skadelige for dem, og vi ville investert i en fremtidig positiv psykisk helseutvikling. Vi er også positive til den danske løsningen skissert i høringsnotatet hvor det treffes en midlertidig avgjørelse om at det ikke skal være samvær når barnet bor på krisesenteret der oppholdet skyldes vold.

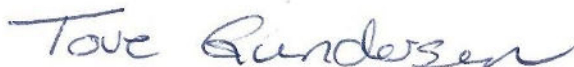
Tilbudet til menn og barna deres

Som det kommer frem i høringsnotatet har Romerike krisesenter hatt et forsøk siden 2020 med kjønnsuavhengig og integrert krisesentertilbud for menn og kvinner. De ønsker med forsøket å undersøke om det fører til at tilbudet til menn og barna deres får høyere kvalitet og er mer likeverdig. Følgeevaluering fra forsøket kommer i høst, og vi anbefaler å ta med resultatene fra evalueringen når det skal vurderes en ny innretning for menn på krisesenter og barna deres.

Reetablering

Vi må opprette en bedre kunnskaps- og oppfølgingsbro fra krisesentrene til neste ledd i tiltakskjeden som kan bistå voldsutsatte i reetableringsfasen. Kompetansen i krisesentrene om risiko for reviktimisering av kjente voldsutøvere og eventuelle nye må tilflytte de utsatte, og solid kunnskapsdeling om denne kjente problemstillingen må sikres som en integrert del av forebyggingsarbeidet.

Rådet for psykisk helse

Tove Gundersen
Generalsekretær